Sadaka üzerine

Edirne’den okuyucumuz: “Sadaka nedir? Kimlere nasıl, ne kadar ve ne zaman sadaka verilir? Dilenciye verilen şey sadaka mıdır? Hadise göre sadakanın ömrü uzattığı doğru mudur? Öyleyse ecelin değişip değişmediği meselesini izah eder misiniz?”

Sadaka kısaca, Allah rızası için yapılan her şeydir. İnsanlara para ile, mal ile, ilim ile, yol göstermek ile yardım etmekten tutun da, mahlûkata faydalı olmaya, kötülükten sakınmak ve sakındırmaya, her türlü hayırlı işe eve iyiliğe; halka (insanlara ve mahlûkata – yaratılmışlara) güler yüzlü, hoş sözlü ve güzel davranışlı olmaktan, Hâlık’a (Yaratıcı olan Allah’a) itaat ve kulluk etmeye kadar her türlü güzel davranışımızı sadaka çerçevesinde ele alacağız.

Sadaka konusunda söz Peygamber Efendimiz’in (asm)dir. Bazı hadisleri şöyledir:

*“Sizden her birinize her mafsal ve kemik üzerine bir sadaka lâzım gelir. Her tesbih bir sadakadır! Her tahmid (hamd etmek) bir sadakadır! Her tehlil (Kelime-i Tevhidi söylemek) bir sadakadır! Her tekbir bir sadakadır! Her iyiliği emretmek bir sadakadır! Her kötülükten alı koymak bir sadakadır! Kuşluk vakti kılınan iki rek’ât namaz sadakadır!”1

*“Bir din kardeşini güler yüzle karşılamak da olsa, hiçbir iyiliği sakın hor görme!”2

*“İnsanların her mafsalı üzerine güneşin doğduğu her gün için bir sadaka vardır. İki kişi arasında adaletle hükmetmen bir sadakadır. Bir adama hayvanına binmekte yardım etmen bir sadakadır. Veya onun eşyasını hayvan üzerine kaldırıvermen bir sadakadır. Hoş söz bir sadakadır. Namaza gitmek için attığın her adım bir sadakadır! Halka eza verecek bir şeyi yoldan kaldırman bir sadakadır.”3

* “And olsun ki ben, bir adamı yol üzerindeki Müslümanlara ezâ veren bir ağacı kesmesi sebebiyle Cennet içinde dolaşırken gördüm.”4

*“Bir Müslüman bir ağaç dikerse; ondan yense de onun lehine sadaka olur! Ondan çalınsa da onun lehine sadaka olur! Ondan hayvan da yese, kuş da yese onun lehine

sadaka olur! Herhangi bir kimse, hangi sebeple olursa olsun, onu eksiltirse onun lehine sadaka olur!”5

* “Her iyilik sadakadır!”6

Her iyilik sadaka olunca, sadaka hiçbir sınır kabul etmez ve sadakanın verilme zamanı bütün ömrümüzü kapsamış olur. Verilme keyfiyeti ise, tamamen bizim imkânlarımıza ve gücümüze bağlı olarak gerçekleşir. Kayıtsız – şartsız başkasına iyilik yapmak, ihtiyaç anında elinden tutmak, hastaları ziyaret etmek, insanlara nazik davranmak… Vs. sadaka hükmüne geçer.

Bizden Allah rızası için isteyen dilenciye vermek sadakadır. Dilencinin gerçek halini bilmemek durumu değiştirmez. Ancak dilencinin bir sahtekâr olduğundan ve istediği şeye ihtiyacı olmadığından kesin olarak emin olursak, istediği şeyi vermeyebiliriz. Yine de kırmak, hakaret etmek veya rencide etmek değil, yumuşak bir söz kullanmak daha uygun olur. Böylece de para yerine, hoş bir sözle yine sadaka vermiş oluruz.

Sadakanın ömrü uzattığı şeklindeki müteşâbih hadisler vardır. Böyle hadisleri muhtelif şekillerde yorumlamak mümkündür. Sadaka verenin ruh dünyasında huzur ve saadetin hâkim olduğu ve yaşadığı her dakikanın âhiret hesabına beka ve ebediyet cilvesine mazhar olduğu düşünülmeli; Allah rızası için atılan her adımın, ömür dakikalarını ebedî seneler hükmüne getirdiği anlaşılmalıdır. 7

Her bir ömür dakikasını, milyonlar sene ebedî meyveler verecek şekilde yaşayan bir hayırseverin ömrünün kısa olduğu söylenebilir mi?

Diğer yandan, şüphesiz hayatı Allah takdir ettiği gibi, eceli de, hayatın gitmesini de, bitmesini de, berzah hayatını da Allah takdir eder. İnsanın, sadakaya düşkünlüğü sebebiyle ömrü uzamışsa eğer, bu Allah’ın takdiri dışında bir tecelli değildir.

Netice itibariyle, sadaka veren mutlu eder, mutlu olur, mutlu kalır. Kişi, sadakanın verdiği pozitif enerji ile dar ve kısa ömrünü geniş ve uzun etmiş olur.

DİPNOTLAR:

1. Riyâzu’s-Salihîn, 118.
2. Riyâzu’s-Salihîn, 121.
3. Riyâzu’s-Salihîn, 122.
4. Riyâzu’s-Salihîn, 127.
5. Riyâzu’s-Salihîn, 135.
6. Riyâzu’s-Salihîn, 134.

7. Lem’alar, s. 23.